

Јавни набавки

Директиви на ЕУ од 2014 година: јавни набавки во класичниот јавен сектор и во секторските дејности

СОДРЖИНА

- [Вовед](#)
- [Причини за прегледување на Директивите од 2004 година](#)
- [Структура и содржина на Директивите од 2014 година](#)
- [Задолжителни и незадолжителни одредби во Директивите од 2014 година](#)
- [Незадолжителни одредби во врска со објавувањето и со минималните рокови](#)
- [Повреда на обврските поврзани со плаќањето даноци или обврските за социјално осигурување](#)
- [Дополнителни информации](#)

Одобрено за објавување од Карен Хил, раководител на програмата СИГМА

Вовед

На крајот од март 2014 година, по опширни преговори коишто се одвиваа во период од три години, во Службениот весник на Европската унија (*Сл. весник на ЕУ*)¹ беа објавени три нови директиви за јавните набавки². Две од тие директиви во врска со јавните набавки коишто ги спроведуваат договорните органи во класичниот јавен сектор и договорните субјекти во секторски опфатените дејности ги заменија Директивите за јавни набавки на ЕУ од 2004 година. Третата директива создаде нов, регулиран режим за доделување договори за концесија. Копии од новите директиви може да се преземат преку следниов линк:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2014:094:TOC>

Рокот за земјите-членки на ЕУ за транспонирање на новите директиви за јавните набавки во нивното национално законодавство беше 18 април 2016 година. Тој општ рок беше продолжен во неколку случаи за спроведување на мерките за е-набавките.

Во ова резиме за јавните набавки се опишани главните промени вклучени во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор и во Секторската директива од 2014 година. Резимето нема за цел да даде сеопфатна анализа на сите промени. Посебно резиме за јавните набавки (31) се фокусира на Директивата за концесии 2014/23/ЕУ.

На директивите се упатува со следниве поими:

„Директива за јавни набавки во 2014/24/ЕУ класичниот јавен сектор од 2014 година“	}	заедно се познати како „Директивите од 2014 година“
„Секторската директива од 2014 година“ 2014/25/ЕУ		
„Директива за јавни набавки во 2004/18/ЕЗ класичниот јавен сектор од 2004 година“	}	заедно се познати како „Директивите од 2004 година“
„Секторската директива од 2004 година“ 2004/17/ЕЗ		

Промените опишани во ова резиме се дадени според истиот редослед што е утврден во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Кога е соодветно, исто така, дадено е упатување и на еквивалентните одредби во Секторската директива од 2014 година.

Причини за прегледување на директивите од 2004 година

Јавните набавки се еден од пазарните инструменти кои може да се користат за остварување на целите на стратегијата Европа 2020³ за паметен, одржлив и инклузивен раст, којшто се стреми кон:

- подобрување на условите за иновации од страна на бизнисите,
- поттикнување на поширока употреба на зелените набавки,

¹ Објавени во *Сл. весник на ЕУ* на 28 март 2014 година, издание 57 L94.

² Директива 2014/23/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 февруари 2014 година за доделување на договори за концесија; Директива 2014/24/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 февруари 2014 година за јавни набавки и за укинување на Директива 2004/18/ЕЗ; Директива 2014/25/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 февруари 2014 година за набавки на субјектите кои работат во секторите за водоснабдување, енергетика, транспорт и поштенски услуги и за укинување на Директива 2004/17/ЕЗ.

³ „Соопштение од Комисијата – ЕВРОПА 2020 – Стратегија за паметен, одржлив и инклузивен раст“.

- обезбедување најефикасно користење на јавните средства,
- одржување на отвореноста на пазарите за набавки во рамки на целата ЕУ.

Тие цели се одразени во промените вклучени во Директивите од 2014 година, коишто се фокусираат на обезбедување транспарентност, зголемување на флексибилноста и поттикнување на учеството на малите и средни претпријатија во јавните набавки. Во дополнителни одредби конкретно се опфаќаат зелените (еколошките) аспекти. Е-набавките јасно се препознаваат како клучен фактор за зголемување на ефикасноста и за обезбедување на транспарентноста и поголем акцент се става врз спроведувањето на постапките за јавна набавка со користење на електронски средства.

Директивите од 2014 година, исто така, ги содржат и прошируваат начелата за јавни набавки развиени во судската практика на Судот на правдата на Европската унија (СПЕУ), коишто не беа опфатени во Директивите од 2004 година. Примери за тоа се вклучувањето на членовите за интерни трансакции⁴ и измени на договорите⁵. Во некои случаи, каде што пресудата на СПЕУ довела до контроверзии или несигурности, Директивите од 2014 година овозможуваат поголема флексибилност од онаа што ја дозволува СПЕУ. На пример, новата одредба во член 68 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор дозволува користење на критериуми поврзани со кадарот како критериум за доделување на договорот во одредени случаи. Види го коментарот за член 68 подолу.

Директивите од 2014 година имаат поголем степен на усогласеност меѓу себе во споредба со Директивите од 2004 година. Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година е воведена поголема флексибилност.

Структура и содржина на Директивите од 2014 година

Двете директиви од 2014 година се структурирани според истиот редослед:

- прелиминарни излагања,
- содржина,
- наслови коишто содржат членови, поделени во поглавја, коишто се делат на оддели,
- анекси.

Прелиминарните излагања не се оперативни одредби на директивите. Тие го даваат контекстот и објаснувањата за оперативните одредби коишто се утврдени во членовите. Прелиминарните излагања се корисен извор на информации, којшто помага при толкувањето на членовите.

Анексите содржат дополнителни и комплементарни информации и услови наведени во членовите, како што е содржината на огласите за јавна набавка.

Задолжителни и незадолжителни одредби во Директивите од 2014 година

Повеќето од членовите се задолжителни и земјите-членки се должни да ги спроведат.

⁴ Клучните предмети беа C-107/98 Teckal и C-480/06 Комисијата против Германија. Види, исто така, СИГМА (2014), *Избрани пресуди на Судот на правдата на Европската унија за јавните набавки*, Поглавје 4.

⁵ Клучниот предмет беше C-454/06 *pressetext Nachrichtenagentur*. Види, исто така, Поглавје 9 од публикацијата на СИГМА за СПЕУ (фуснота 4 погоре).

Некои членови се незадолжителни, што значи дека земјите-членки може да избераат дали ќе ги спроведат. Во ова резиме за јавните набавки, одредбите на таквите членови се нарекуваат „незадолжителни одредби“.

Опфат, дефиниција и општи начела

Член 1. Предмет и опфат

Член 1 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година содржи нови одредби, коишто не беа содржани во Директивите од 2004 година, а со коишто се објаснува концептот на јавните набавки. Во членот е наведено дека директивата се применува на сите стекнувања од договорни органи, без оглед дали тие се наменети за цел од јавен интерес.

Прелиминарното излагање 5 појаснува дека Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година не ги принудува земјите-членки да доделуваат договори или да екстернализираат услуги коишто самите сакаат да ги обезбедат. Директивата пропишува правила за однесување коишто треба да се применуваат ако земјите-членки, сепак, одлучат да доделат договор или да екстернализираат услуги. Член 1(4) потврдува дека земјите-членки може да одлучат на кој начин ќе биде уредено обезбедувањето на јавните задачи и услуги од општ економски интерес и како ќе ги организираат своите системи за социјално осигурување.

Секторски дејности:

Член 1 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби со коишто се објаснува концептот на јавните набавки.

Истражувањето на нафта и гас повеќе не е регулирано: Дејноста на истражување за нафта и гас, којашто беше регулирана со Секторската директива од 2004 година, не е регулирана со Секторската директива од 2014 година. Прелиминарното излагање 25 објаснува дека изземањето на таа дејност е соодветно, бидејќи таа подлежи на доволен конкурентски притисок.

Член 4. Договорни субјекти и дефиницијата на посебни и ексклузивни права: Секторската директива од 2014 година се применува на „договорни субјекти“ коишто може да бидат (i) договорни органи, (ii) јавни претпријатија или (iii) субјект кој врши одредени дејности и работи врз основа на „посебни и ексклузивни права“. Дефиницијата на „посебни и ексклузивни права“ е изменета и појаснета, со цел да се решат одредени нејаснотии во дефиницијата дадена во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година. Сега е дадена јасна врска до ефектот од доделувањето на такво посебно и ексклузивно право, коешто „значително влијае врз способноста на другите субјекти да вршат таква дејност“.

Член 10. Исклучоци

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година содржи неколку нови, посебни исклучоци за договори за јавна набавка на услуги: Новите категории на исклучени договори се⁶:

- Правни услуги, вклучувајќи одредени форми на правно застапување и совети, услуги за потврдување и заверка на документи коишто се обезбедуваат од страна на нотари, услуги од старатели или законски застапници и услуги поврзани со извршување на службена должност.

⁶ Види член 10 за сите детали во врска со исклучените договори.

- Заеми, упатувањето на финансиските услуги од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година е изменето и поделено во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година за да упатува одделно на финансиски услуги и на заеми.
- Услуги поврзани со цивилна одбрана, цивилна заштита и спречување опасности од страна на непрофитни организации или здруженија, освен услугите за превоз на пациенти.
- Јавни услуги за превоз на патници со железница или метро, набавката и обезбедувањето на овие услуги е регулирано со посебен режим на ЕУ⁷.
- Услуги поврзани со политички кампањи опфатени со посебните шифри од општиот поимник за јавни набавки (ОПЈН).

Исклучокот за истражување и развој за одредени видови договори е утврден во член 14.

Секторски дејности:

Член 21 од Секторската директива од 2014 година ги пропишува истите нови исклучоци коишто опфаќаат правни услуги, заеми и услуги поврзани со цивилна одбрана, цивилна заштита и спречување опасности и јавни услуги за превоз на патници со железница или метро. Меѓутоа, член 21 не вклучува никакво упатување на услуги поврзани со политички кампањи. Исклучокот за истражување и развој за одредени видови договори е утврден во член 32.

Член 12. Договори за јавна набавка помеѓу субјекти во рамки на јавниот сектор

Со член 12 се кодифицира и појаснува судската практика на СПЕУ за „интерни“ набавки. Тој пропишува во кои околности доделувањето на договорот ќе се смета дека претставува „интерен“ аранжман и со тоа ќе биде изземено од примената на Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Со член 12 се опфаќаат два вида ситуации:

- Договори доделени од договорни органи на посебни правни лица коишто се во нивна сопственост: таа ситуација е опфатена со член 12 ставови (2) и (3), со коишто се кодифицираат и појаснуваат случаите коишто произлегуваат од пресудата за предметот „Teckal“⁸.
- Договори помеѓу договорни органи: таа ситуација е опфатена со став (4) од член 12, со којшто се кодифицираат и подетално се објаснуваат случаите кои произлегуваат од пресудата за предметот „Hamburg“⁹.

Овој член е многу сложен. Во секој случај, за да спаѓаат во рамки на опфатот на член 12, договорите треба да исполнуваат повеќе детални услови.

Секторски дејности:

Член 28 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби. Член 28 се применува само за договорни субјекти кои спаѓаат во рамки на дефиницијата на договорни органи.

Покрај членовите 29 и 30 од Секторската директива од 2014 година, одредбите од член 28 се однесуваат на доделувањето договори на поврзани друштва и заеднички

⁷ Регулатива (ЕЗ) бр. 1370/2007.

⁸ С-107/98 Teckal. Види, исто така, СИГМА (2014), *Избрани пресуди на Судот на правдата на Европската унија за јавните набавки*, Поглавје 4.

⁹ С-480/06 Комисијата против Германија. Види, исто така, СИГМА (2014), *Избрани пресуди на Судот на правдата на Европската унија за јавните набавки*, Поглавје 4.

вложувања. Членовите 29 и 30 се применуваат на сите договорни субјекти, а многу слични одредби беа утврдени уште во Секторската директива од 2004 година.

Член 22. Комуникација

Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година голем акцент е ставен на комуникацијата со користење на електронски средства. Првичната претпоставка е дека целата комуникација и размена на информации се врши со користење на електронски средства. Минималните рокови во постапките за јавна набавка, во принцип, се пресметуваат врз претпоставката дека се користат електронски средства.

Член 22 пропишува дека алатките и уредите коишто се користат за електронска комуникација мора да бидат недискриминирачки, општо достапни и интероперабилни со технологијата во општа употреба. Доколку договорните органи бараат да се користат алатки коишто не се општо достапни, тогаш мора да понудат соодветни, алтернативни средства за пристап.

Во одредени случаи, каде што е-комуникацијата не е задолжителна во процесот на поднесување, може да се користат поштенски услуги или други средства кои не се електронски. Таквите случаи се однесуваат, на пример, на ситуации кога специјализираната природа на набавката значи дека алатките, уредите или форматите на документите за набавката коишто треба да се користат не се општо достапни или поддржани или, пак, ако е потребна високо специјализирана канцелариска опрема. Со други одредби се уредува постапувањето со комерцијално осетливи информации.

Договорните органи треба да обезбедат дека во целата комуникација, размена и чување на информациите е зачуван интегритетот на податоците и доверливоста на понудите и пријавите за учество. Во Анекс IV се утврдени минималните услови во врска со алатките и уредите за електронско поднесување на понудите. Тие услови, пред сè, се однесуваат на аспекти поврзани со транспарентноста и интегритетот на податоците.

Незадолжителни одредби: Земјите-членки имаат можност да пропишат дека се прифаќаат електронски потписи. Член 22(б)(в) содржи детални одредби во врска со користењето на електронски потписи.

Секторски дејности:

Член 40 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Правила за договори за јавна набавка

Член 26. Избор на постапките

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година има пет конкурентни постапки и една неконкурентна постапка. Петте конкурентни постапки се:

- отворена постапка,
- ограничена постапка,
- конкурентна постапка со преговарање,
- конкурентен дијалог,
- партнерство за иновации.

Конкурентната постапка со преговарање е значително изменета. Постапката на партнерство за иновации е нова.

Неконкурентната постапка е постапката со преговарање без претходно објавување на оглас.

Види подолу за дополнителни коментари во врска со постапките.

Избор помеѓу отворената или ограничената постапка: Отворената и ограничената постапка и понатаму се основните постапки коишто договорните органи може слободно да ги користат без да треба да исполнуваат одредени услови.

Услови за користењето на конкурентната постапка кога е дозволено преговарање: Според Директивите од 2004 година, условите коишто договорните органи требаше да ги исполнат за да ја користат постапката со преговарање со претходно објавување оглас или постапката со конкурентен дијалог се разликуваа.

Според Директивите од 2014 година, условите за конкурентната постапка со преговарање и за постапката со конкурентен дијалог се исти. Тие услови беа изменети, а додадени се и нови услови. Условите се применуваат за договори за работи, стоки и услуги.

Условите е полесно да се исполнат во споредба со оние во Директивите од 2004 година. Во прелиминарното излагање 42 е објаснето дека договорните органи треба да ја зголемат флексибилноста да се избере постапка за јавна набавка којашто овозможува преговарање и дека таа флексибилност може да ја зголеми прекуграничната трговија.

Накратко, условите за користење на конкурентната постапка со преговарање се следниве:

- Потребите на договорниот орган не може да се задоволат без приспособување на лесно достапни решенија.
- Работите, стоките или услугите вклучуваат проектни или иновативни решенија.
- Договорот не може да биде доделен без претходно преговарање поради посебни околности поврзани со неговата природа, комплексноста или правната и финансиската рамка или поради ризиците поврзани со неговото извршување.
- Техничките спецификации не можат да бидат утврдени со потребната прецизност со упатување на дефинираните стандарди или технички спецификации.
- Поднесени се само неправилни или неприфатливи понуди во отворена или ограничена постапка.

Секторски дејности:

Секторската директива од 2014 година, исто така, има пет конкурентни постапки. Постапките се исти како оние наведени во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, освен третата постапка, којашто во Секторската директива од 2014 година и понатаму се нарекува „постапка со преговарање со претходно објавување на оглас“, како во Секторската директива од 2004 година. Начините на коишто може да се користат некои од постапките се пофлексибилни во споредба со Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година.

Член 44. Договорните субјекти од секторските дејности може да ја користат отворената постапка, ограничената постапка или постапката со преговарање со претходен повик за поднесување понуди. Опциите се исти како оние во Секторската директива од 2004 година.

Земјите-членки, исто така, мора да обезбедат дека договорните субјекти може да ги користат постапките со конкурентен дијалог или партнерство за иновации. Кога е

дозволено преговарање не се применуваат никакви услови за користењето на овие конкурентни постапки.

Според тоа, договорните субјекти може да изберат која било од петте постапки. Постапката со партнерството за иновации може да се користи само кога се набавуваат иновативни стоки, услуги или работи.

Членови 27-31. Спроведување на конкурентните постапки

Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година се применува малку поинаков пристап од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година при утврдувањето на одредбите со коишто се уредува спроведувањето на конкурентните постапки. Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, членот којшто се однесува на одредена постапка вклучува упатување на минималните законски рокови за таа постапка. Оваа одредба значи дека условите за одредена постапка е полесно да се следат во споредба со Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, каде што одредбите за роковите за различните постапки беа комбинирани во истите членови.

Секторски дејности:

Истиот пристап се користи во членовите 45-49 од Секторската директива од 2014 година.

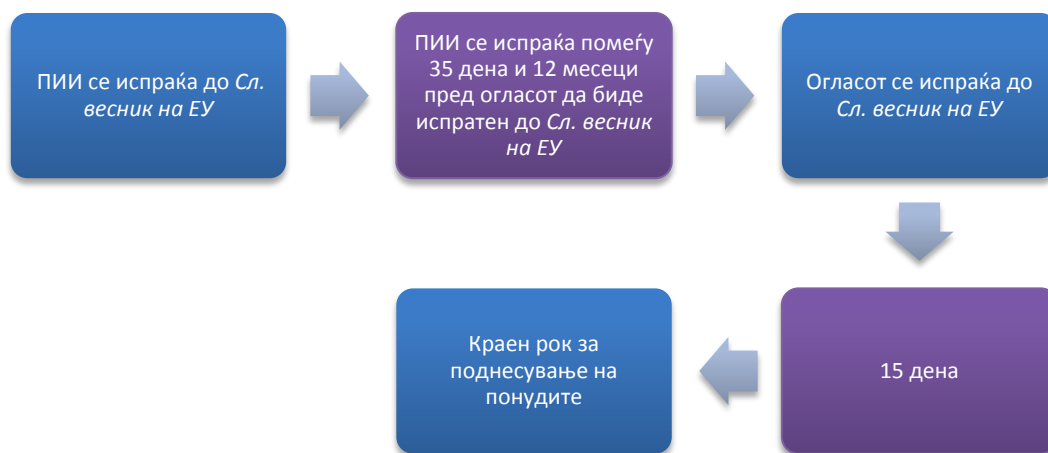
Член 27. Отворена постапка

Основната промена во однос на спроведувањето на отворената постапка е воведувањето на пократки минимални законски рокови за поднесување понуди, коишто сега се 35 дена од денот на испраќањето на огласот до Канцеларијата на Сл. весник на ЕУ. Минималниот рок може да биде намален на 30 дена кога понудите може да се поднесат по електронски пат. Според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, минималниот рок изнесуваше 52 дена.

Доколку договорните органи објават претходно индикативно известување (ПИИ), минималниот рок може да биде намален на 15 дена, но само ако потребните информации се наведени во ПИИ и ако ПИИ било испратено за објавување во период помеѓу 35 дена и 12 месеци пред испраќањето на огласот за јавната набавка. Според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, минималниот рок во такви случаи изнесуваше 22 дена.

Дијаграм на текот 1. Отворена постапка со објавување на претходно индикативно известување (ПИИ) коешто ги содржи сите потребни информации.

Итност: во случај на итност, периодот за поднесување понуди од 35 дена може да биде намален на рок кој не е пократок од 15 дена од денот на испраќањето на огласот.

Секторски дејности:

Член 45 од Секторската директива од 2014 година вклучува слични одредби, со намалување на минималниот рок за поднесување понуди на 35 дена. Минималниот рок може да биде дополнително намален на 15 дена ако се користи периодично индикативно известување. Види го коментарот подолу за периодично индикативно известување.

Рокот може да биде намален на 15 дена само доколку во периодичното индикативно известување се наведени сите потребни информации и ако индикативното известување е испратено за објавување помеѓу 35 дена и 12 месеци пред испраќањето на огласот.

Се применуваат истите одредби во врска со итноста како оние во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година.

Коментар: Периодичното индикативно известување беше вклучено во Секторската директива од 2004 година како алтернативна и пофлексибилна форма за објавување од огласот. Според Секторската директива од 2004 година, договорните субјекти можеа да објават периодично индикативно известување во Сл. весник на ЕУ на почетокот од секоја буџетска година. Периодичното индикативно известување може да ги опфати сите набавки коишто договорниот субјект ги планира за претстојната буџетска година. Периодичното индикативно известување беше единствениот оглас којшто се бараше во Службениот весник на Европската унија. За набавката опфатена со периодичното индикативно известување не беше потребно дополнително објавување или оглас (повик за поднесување понуди). Користењето на периодичното индикативно известување и понатаму се применува во рамки на Секторската директива од 2014 година.

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година е изменета за да се вклучи слична, незадолжителна одредба којашто овозможува да се користи ПИИ како повик за поднесување понуди за набавка во период до 12 месеци. Таа незадолжителна одредба е достапна само за одредени видови договорни органи. Види коментар подолу за „ПИИ како повик за поднесување понуди“ во член 48.

Член 28. Ограничена постапка

Основната промена во спроведувањето на ограничената постапка е воведувањето на пократки минимални законски рокови.

Ограничена постапка без ПИИ: Минималниот рок за поднесување на пријавите за учество и доставување од страна на понудувачите на информации во фазата на утврдување на способноста сега изнесува 30 дена од денот на испраќањето на огласот за јавна набавка до Канцеларијата на *Сл. весник на ЕУ*.

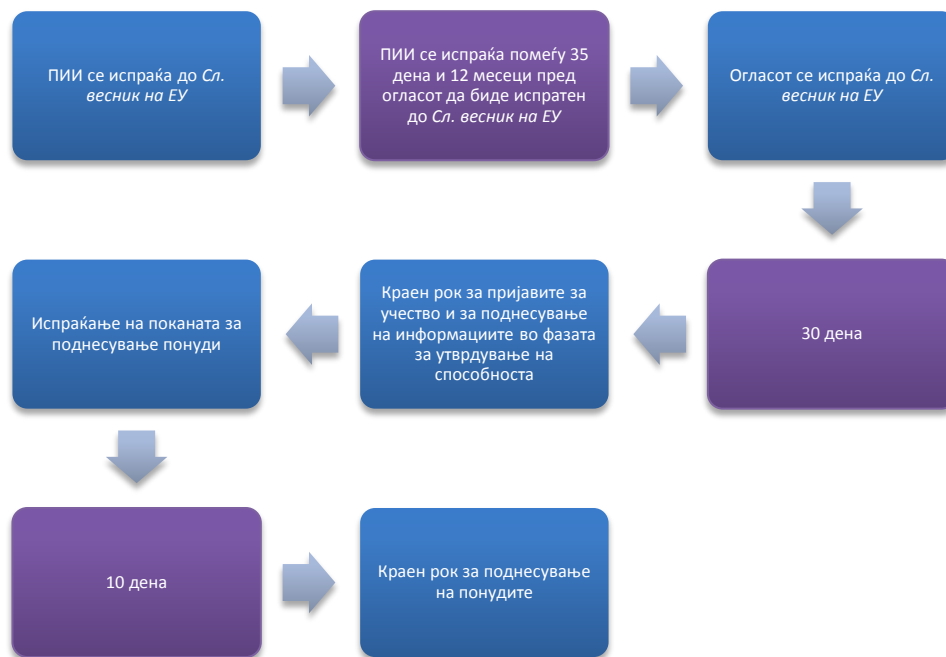
Минималниот рок за поднесување на понудите сега е 30 дена од денот на испраќањето на поканата за поднесување понуди. Минималниот рок може да биде намален на 25 дена ако понудите може да се поднесат по електронски пат. Според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, минималниот рок за поднесување понуди изнесуваше 40 дена.

Дијаграм на текот 2. Ограничена постапка без ПИИ

Ограничена постапка со објавување на ПИИ: Ако договорните органи објават стандардно ПИИ, минималниот рок за поднесување понуди може да се намали на 10 дена, доколку во ПИИ се наведени сите потребни информации и ако ПИИ е испратено за објавување помеѓу 35 дена и 12 месеци пред испраќањето на огласот.

Дијаграм на текот 3. Ограничена постапка со објавување на ПИИ со сите потребни информации

Незадолжителни одредби во врска со објавувањето и со минималните рокови

Земјите-членки може да донесат две незадолжителни одредби поврзани со повиците за поднесување понуди и минималните рокови.

- **ПИИ како повик за поднесување понуди:** За информации околу оваа одредба, види го коментарот за член 48 подолу.
- **Договор за пократки рокови за поднесување на понудите во ограничената постапка (член 28(4)) и во конкурентната постапка со преговарање (член 29(1)):** Децентрализираните договорни органи може да утврдат рок за поднесување на понудите во заеднички договор со сите избрани кандидати. Доколку нема таков договор, минималниот рок за поднесување понуди е 10 дена. Децентрализираните органи се договорни органи кои не се органи на централната власт, како што е наведено во Анекс 1. Види коментар за органите на централната власт подолу.

Коментар: Органите на централната власт наведени во Анекс 1 се договорни органи коишто се опфатени со Договорот за јавни набавки на Светската трговска организација (ГПА). Некои од незадолжителните одредби во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година не се применуваат за органите на централната власт, бидејќи тие одредби не се во согласност со обврските од ГПА. Разликата меѓу договорните органи кои се предмет на ГПА и оние кои не се, исто така, е одразена и во финансиските прагови за договорите за услуги и за стоки. За договорите за јавна набавка на стоки и услуги коишто се доделени од органи на централната власт се применува понизок финансиски праг за разлика од договорите доделени од други договорни органи кои не подлежат на ГПА.

Секторски дејности:

Рокови во ограничената постапка: Според Секторската директива од 2004 година, договорните субјекти од секторски опфатените дејности можеа да се договорат со економските оператори околу рокот за пријавите за учество, што беше предмет на општо правило и на минимални рокови. Тие, исто така, можеа да се договорат за пократки рокови за поднесување понуди. Член 46 од Секторската директива од 2014 година го задржува тој пристап, со пократки минимални рокови:

- пријави за учество: генерално 30 дена, но не помалку од 15 дена,
- поднесување понуди: со заеднички договор или, доколку нема таков договор, 10 дена.

Незадолжителната одредба којашто важи за децентрализираните органи во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година не е вклучена во Секторската директива од 2014 година.

Член 29. Конкурентна постапка со преговарање

„Постапката со преговарање со претходно објавување оглас“ во член 30 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година е заменета со „конкурентна постапка со преговарање“ во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Како и постапката којашто ја замени, конкурентна постапка со преговарање е постапка во две фази и започнува со повик за поднесување понуди. Меѓутоа, конкурентната постапка со преговарање е построго регулирана. На пример, посебни одредби се однесуваат на:

- минимален рок за поднесување на пријавите за учество: 30 дена,
- минимален рок за поднесување на првични понуди: 30 дена или 25 ако понудите може да бидат поднесени по електронски пат,
- итни постапки,
- **незадолжителни одредби** за користењето на ПИИ како повик за поднесување понуди и за договор околу роковите за поднесување на понудите,
- содржина на документацијата за набавката, вклучувајќи и обврска да се дефинираат минималните услови коишто мора да бидат исполнети од сите понудувачи и начинот на претставување на информациите,
- дозволено преговарање за подобрување на првичните и подоцнежните понуди, што подлежи на условот дека не може да се преговара за минималните барања и на обврската да се обезбеди еднаков третман за сите понудувачи,
- одредби за транспарентност во врска со информирањето на понудувачите за сите промени во техничката спецификација или другите документи за набавката,
- спроведување на постапката во последователни фази и можноста да се намали бројот на понудувачите во текот на постапката со примена на објавените критериуми за доделување на договорот,
- по приемот на конечните понуди не се дозволени преговори,
- можност за доделување без преговарање ако таквото доделување е посочено во повикот за поднесување понуди.

Секторски дејности:

Член 47 од Секторската директива од 2014 година ги пропишува правилата коишто се применуваат за „постапката со преговарање со претходно објавување на оглас“. Правилата се пофлексибилни од оние во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, што беше случај и во Директивите од 2004 година.

Минималните рокови според Секторската директива од 2014 година се пократки од оние во Секторската директива од 2004 година. Рокот за поднесување на пријавите за учество е генерално 30 дена, но не може да биде пократок од 15 дена. Рокот за поднесување понуди може да се утврди со заеднички договор, а доколку нема таков договор, рокот е 10 дена. Преговарањето по приемот на конечните понуди не е забрането.

Член 30. Конкурентен дијалог

Изменети се одредбите поврзани со спроведувањето на конкурентен дијалог, особено во однос на: (i) степенот до којшто е дозволено да се појаснуваат конечните понуди и (ii) природата на преговорите коишто се дозволени со понудувачот за кој е утврдено дека ја поднел најдобрата понуда.

Конечните понуди поднесени по затворањето на дијалогот може да бидат „појаснети, прецизирани или оптимизирани на барање од договорниот орган“. Оваа формулација се чини дека дозволува поголеми промени од онаа во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, којашто дозволуваше понудите да бидат „појаснети, прецизирани или приспособени“.

Конкретно се дозволени преговори „по поднесувањето на понудите“ со понудувачот за кој е утврдено дека ја поднел најдобрата понуда. Таквите преговори „може да се вршат за да се потврди финансиската обврска или другите услови содржани во понудата финализирајќи ги условите од договорот“. Преговорите по поднесувањето на понудата не смеат материјално да ги менуваат суштинските аспекти од понудата и не смеат да ја нарушуваат конкуренцијата или да доведат до дискриминација.

Секторски дејности:

Многу слични одредби се содржани во член 48 од Секторската директива од 2014 година, но со пократки минимални рокови.

Член 31. Партнерство за иновации

Партнерството за иновации е нов концепт и нова постапка. Партнерствата за иновации се наменети да бидат долгорочни партнерства коишто ќе овозможат развој и подоцнежна набавка на нови и иновативни стоки, услуги или работи. Партнерството за иновации ги комбинира во една постапка (i) именувањето на еден или повеќе партнери за иновации, (ii) паралелните активности за иновативен развој кога има повеќе од еден партнер за иновации, (iii) намалувањето на бројот на учесниците во текот на постапката кога на почетокот има повеќе од еден партнер и (iv) можноста договорниот орган да ги купи иновативните стоки, услуги или работи коишто се изработени како резултат на партнерството за иновации. Поимот „иновација“ е исцрпно дефиниран во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година.

Партнерството за иновации мора да биде објавено во *Сл. весник на ЕУ* преку оглас. Определен е минимален законски рок од 30 дена за поднесување на пријавите за учество. Договорниот орган кој набавува партнерство за иновации потоа располага со неколку различни опции за спроведување на постапката за набавката и за воспоставање на тековните аранжмани на партнерството за иновации. Тие опции се утврдени во член 31.

Секторски дејности:

Многу слични одредби се содржани во член 49 од Секторската директива од 2014 година, но со пократок минимален рок од 15 дена.

Член 32. Користење на постапката со преговарање без претходно објавување на оглас

Изменети се основите според коишто е оправдано користењето на постапката со преговарање без претходно објавување на оглас. Во табелата подолу се споредуваат основите од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година со оние во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година.

Секторски дејности: Табелата, исто така, вклучува упатувања на соодветните одредби од Секторските директиви од 2004 и 2014 година.

Основи за користење на постапката со преговарање без претходно објавување на оглас		
Директива за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година Член 31 <i>Секторска директива од 2004 година, член 40</i>		Директива за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година Член 32 <i>нагласени се клучните разлики</i> <i>Секторска директива од 2014 година, член 50</i>
Чл.31(1)(а) не е поднесена ниту една понуда или ниту една соодветна понуда или ниту една соодветна пријава <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на работи, стоки и услуги • отворена и ограничена постапка <i>Секторски дејности, чл.40(3)(а)</i>	➔	Чл.32(2)(а) <ul style="list-style-type: none"> • сега е дадено објаснување на концептот кога една понуда или пријава за учество се смета за несоодветна <i>Секторски дејности, чл.50(а)</i>
Чл.31(1)(б) технички или уметнички причини поврзани со заштитата на ексклузивни права <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на работи, стоки и услуги <i>Секторски дејности, чл.40(3)(в)</i>	➔	Чл.32(2)(б) - реструктуриран <ul style="list-style-type: none"> • проширени се „уметничките“ причини • нови основи кога „нема конкуренција од технички причини“ • нови услови: кога нема конкуренција или постои потреба за тоа, основите се применуваат само ако нема разумна алтернатива или замена и ако нема вештачко намалување на параметрите на набавката <i>Секторски дејности, чл.50(в)</i>

<p>Чл.31(1)(в) крајна итност поради настани кои не можеле да се предвидат</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на работи, стоки и услуги <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(г)</i></p>	→	<p>Чл.32(2)(в)</p> <p><i>Секторски дејности, чл.50(г)</i></p>
<p>Чл.31(2)(а) истражување, експериментирање, проучување или развој</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на стоки <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(б)</i></p>	→	<p>Чл.32(3)(а)</p> <p><i>Секторски дејности, чл.50(б)</i></p>
<p>Чл.31(2)(б) дополнителни испораки како делумна замена или проширување</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на стоки <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(д)</i></p>	→	<p>Чл.32(3)(б)</p> <p><i>Секторски дејности, чл.50(д)</i></p>
<p>Чл.31(2)(в) стоков пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на стоки <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(ж)</i></p>	→	<p>Чл.32(3)(в)</p> <p><i>Секторски дејности, чл.50(е)</i></p>
<p>Чл.31(2)(г) поволни услови</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на стоки <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(и)</i></p>	→	<p>Чл.32(3)(г)</p> <p><i>Секторски дејности, чл.50(з)</i></p>
<p>Чл.31(3) конкурс за избор на идејно решение</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на услуги <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(ј)</i></p>	→	<p>Чл.32(4)</p> <p><i>Секторски дејности, чл.50(с)</i></p>
<p>Чл.31(4)(а) дополнителни, непредвидени барања кога постојат технички тешкотии</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на работи и услуги <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(ѓ)</i></p>	→	<p>изменет и преместен во чл.72(1)(б) измена на договорите во текот на нивното времетраење <i>види коментар за член 72 подолу. преместен во чл.89(1)(б)</i></p>
<p>Чл.31(4)(б) повторување на слични барања</p> <ul style="list-style-type: none"> • договори за јавна набавка на работи и услуги <p><i>Секторски дејности, чл.40(3)(е)</i></p>	→	<p>Чл.32(5) <i>изменет за да се појасни барањето дека во основниот проект треба да бидат наведени можните дополнителни барања</i> <i>Секторски дејности, чл.50(ѓ)</i></p>

<p><i>Секторски дејности чл.40(3)(s) купувања на распродажба Белешка: Овие основи не беа достапни во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година.</i></p>	<p>➔</p>	<p><i>Секторски дејности, чл.50(ж) Белешка: Овие основи не се достапни во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година.</i></p>
--	----------	---

Член 33. Рамковни спогодби

Зајакнати се одредбите за рамковните спогодби за да налагаат поголема транспарентност, особено во однос на (i) идентификувањето на договорните органи кои учествуваат во рамковната спогодба и (ii) основата врз којашто се донесуваат одлуките за начинот на кој ќе се доделуваат договорите во рамковните спогодби.

Секторски дејности:

Член 51, исто така, вклучува обврски за транспарентност и пропишува дека рамковните спогодби, генерално, не треба да траат подолго од осум години. Во рамки на Секторската директива од 2004 година не беше одреден максимален рок.

Член 37. Централизирани активности за набавка и централни тела за набавки

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година за разлика од онаа од 2004 година содржи поопширни одредби за централните набавки. Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година дефинира два нови поима: „централизираните активности за набавка“ и „помошни активности за набавка“. Дефиницијата на централизираните активности за набавка во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година се заснова на дефиницијата на централно тело за набавки пропишана во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година. Дефиницијата за помошните активности за набавка е потполно нова.

Незадолжителни одредби: Земјите-членки имаат можност да им дозволат на договорните органи да го набават следново:

- стоки и/или услуги од централно тело за набавки, со што на централните тела за набавки им се овозможува да вршат некаков вид на складирање, продавајќи им директно на договорните органи;
- работи, стоки и услуги со користење на договори, динамични системи за набавки или рамки доделени или воспоставени од централно тело за набавки.

Земјите-членки, исто така, имаат можност да бараат одреден вид набавки да се вршат со користење на централно тело или тела за набавки.

Член 37(2) од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година потврдува дека договорниот орган ги исполнува своите обврски кога:

- набавува стоки или услуги од централно тело за набавки,
- користи динамични системи за набавки и рамковни спогодби воспоставени од централно тело за набавки.

Меѓутоа, според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, договорниот орган е одговорен да ги исполни своите обврски во однос на оние делови од постапките коишто ги спроведува во свое име и за своја сметка. Договорниот орган е одговорен кога:

- доделува договор во рамки на динамичен систем за набавки,

- врши повторно прибирање понуди во рамковна спогодба,
- одредува на кој економски оператор треба да му биде доделен договор во рамковна спогодба кога нема повторно прибирање понуди.

Ставен е акцент и врз е-набавките. Со нова обврска се пропишува дека сите набавки спроведени преку централни тела за набавки треба да се извршат со користење на електронски средства (член 37(3)).

Воведени се нови одредби коишто се однесуваат на „помошни активности за набавка“. Помошните активности за набавка се активности со кои се поддржуваат активностите за набавката, како што е обезбедувањето на техничка инфраструктура, совети за спроведувањето или конципирањето на активностите за јавните набавки и подготовката и управувањето со постапката за јавна набавка. Договорните органи може да доделуваат договори за вршење на овие активности на централно тело за набавки без да се применуваат постапките предвидени во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година.

Секторски дејности:

Слични одредби се содржани во член 55 од Секторската директива од 2014 година.

Член 38. Повремена групна набавка

Член 38 дозволува два или повеќе договорни органи да се договорот за заедничко извршување на одредени, посебни видови набавки. Тоа може да го вршат со распределба на заедничка одговорност помеѓу вклучените договорни органи или со поединечна одговорност на различните договорни органи.

Секторски дејности:

Слични одредби се содржани во член 56 од Секторската директива од 2014 година.

Член 40. Прелиминарни пазарни консултации

Член 40 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година воведува нови одредби со коишто јасно се дозволува користењето на прелиминарни пазарни консултации. Договорните органи може да вршат прелиминарни пазарни консултации „за подготовка на набавката и информирање на економските оператори во врска со нивните планови за набавката“. Таа нова одредба значително го проширува техничкиот дијалог од прелиминарното излагање 8 во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година. Член 40 содржи пример за барањето или прифаќањето на совети од независни експерти, органи или учесници на пазарот. Овој процес не смее да ја нарушува конкуренцијата или да ги повредува начелата на недискриминација и транспарентност.

Секторски дејности:

Член 58 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 41. Претходно учество на кандидати или понудувачи

Со член 41 се воведуваат нови одредби коишто ја одразуваат судската практика на СПЕУ¹⁰. Договорните органи мора да преземат соодветни мерки за да обезбедат дека конкуренцијата нема да биде нарушена со учеството на одреден кандидат или понудувач кој претходно бил вклучен во советувањето на договорниот орган или во подготовката на постапката. Член 41 содржи примери за видот на мерките коишто договорниот орган може да ги преземе во овој однос.

¹⁰ Особено, пресудата на СПЕУ во здружените предмети C-21/03 и C-34/03 Fabricom.

Договорните органи може да исклучуваат кандидати или понудувачи поради претходно учество само ако не постои друг начин за да се обезбеди еднаков третман. Ако одреден договорен орган одлучи да исклучи некогo врз оваа основа, тој мора да му даде можност на засегнатиот кандидат или понудувач да докаже дека претходното учество нема да ја наруши конкуренцијата.

Секторски дејности:

Член 59 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 42. Технички спецификации

Клучните измени во одредбите во врска со техничките спецификации го одразуваат зголемениот акцент којшто се става врз социјалните и еколошките аспекти и врз развојот на судската практика на СПЕУ за ова прашање¹¹.

На почетокот во член 42 се потврдува дека со техничките спецификации се утврдуваат карактеристиките коишто се бараат од работите, услугите или стоките. Тој понатаму пропишува дека тие карактеристики, исто така, може да се однесуваат на:

- конкретен процес или метод на производство или обезбедување на работите, стоките или услугите,
- конкретен процес за друга фаза од животниот циклус на работите, стоките или услугите.

Оваа одредба се применува дури и кога таквите фактори не се дел од материјалната содржина на работите, стоките или услугите, под услов факторите да се сразмерни и поврзани со предметот на договорот.

Одредбата може да дозволи, на пример, спецификација на еколошки начини на производство или отстранување на одреден производ или услов според којшто производниот процес треба да биде во согласност со начелата за праведна трговија. Бидејќи се применува начелото на еквивалентност, договорните органи мора да прифатат производи коишто го исполнуваат условот на каков било соодветен начин.

Кога предметот на набавката е наменет да биде користен од лица, техничката спецификација мора да ги земе предвид критериумите за пристапност. Тоа начело се применува за употреба од страна на пошироката јавност и на кадарот на договорниот орган. Тоа начело не се применува само во соодветно оправдани околности. Техничките спецификации, исто така, може да упатуваат и на конкретни ознаки. Види го коментарот за член 43 подолу.

Секторски дејности:

Член 60 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 43. Ознаки

Новите одредби за користењето на ознаките се вклучени во измените за техничките спецификации опишани погоре во член 42. Договорниот орган може да побара одредена ознака или дел од ознака како доказ дека работите, стоки или услугите одговараат на определените еколошки, социјални или други карактеристики. Условот за одредена ознака може да биде вклучен во техничката спецификација, критериумите за доделување на договорот или во условите за извршување на договорот.

¹¹ Особено, пресудата на СПЕУ во предметот C-368/10 Комисијата против Холандија за користењето на услови и ознаки поврзани со праведна трговија и заштита на животната средина.

Ако договорниот орган предвиди одредена ознака, тоа може да го бара само ако се исполнети неколку услови. Тие услови се наведени во член 43(1)(а) до (д).

Се применува начелото на еквивалентност и затоа договорните органи мора да прифатат еквивалентни ознаки и други соодветни начини за докажување.

Секторски дејности:

Член 61 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 46. Делови

Одредбите за деловите се проширени за договорните органи да се охрабрат да ги делат договорите во делови и со тоа да се зголеми учеството на малите и средни претпријатија. Се претпоставува дека договорите ќе бидат поделени во делови, а една **незадолжителна одредба** им дозволува на земјите-членки да направат поделбата на делови да биде задолжителна. Договорните органи мора да ги наведат главните причини за секоја одлука договорот да не го поделат на делови во документацијата за набавката или во извештајот за договорот. Други одредби дозволуваат договорните органи да го ограничат бројот на деловите за коишто еден понудувач може да поднесе понуда и да го комбинираат доделувањето на повеќе од еден дел. Друга **незадолжителна одредба** дозволува договорниот орган да го ограничи бројот на деловите коишто може да ги добие еден понудувач.

Секторски дејности:

Член 65 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби. Клучната разлика е во тоа што не постои обврска во документацијата за набавката или во извештајот за договорот да се наведат главните причини за одлуката договорот да не се подели на делови.

Член 48. Претходни индикативни известувања

Незадолжителни одредби – ПИИ како повик за поднесување понуди: Член 48 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година содржи незадолжителна одредба со којашто се воведува нова форма на ПИИ: „ПИИ како повик за поднесување понуди“.

ПИИ како повик за поднесување понуди може да го користат:

- „децентрализирани“ договорни органи за целосно регулирани договори, односно договори коишто подлежат на Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година и не се договори од „олеснителниот режим“,
- сите договорни органи за договори од „олеснителниот режим“. Види го коментарот подолу за членовите 74 до 76 за објаснување на „олеснителниот режим“.

Децентрализирани договорни органи се договорни органи кои не се органи на централната власт, како што се наведени во Анекс 1.

Договорниот орган може да користи ПИИ како повик за поднесување понуди за да објави повеќе договори коишто ќе ги набавува во период до 12 месеци (и подолго во случај на договори од олеснителниот режим). Економските оператори кои се заинтересирани да поднесат понуда за договорите опишани во ПИИ како повик за поднесување понуди мора да изразат интерес одговарајќи на тоа ПИИ. Не е потребно да се објави друг оглас пред започнувањето на постапката за јавна набавка. Договорниот орган ги поканува оние економски оператори кои изразиле интерес како одговор на ПИИ како повик за

поднесување понуди да потврдат дека се заинтересирани да учествуваат во постапката за јавна набавка.

Новите одредби за ПИИ како повик за поднесување понуди се слични со одредбите содржани во Секторската директива од 2004 година коишто дозволуваа договорните субјекти да го објавуваат, најмалку еднаш годишно, користењето на **периодични индикативни известувања** како повик за поднесување понуди.

Секторски дејности:

Член 67 од Секторската директива од 2014 година дозволува да се користат периодични индикативни известувања, согласно со одредби коишто се слични со оние во член 48 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Види го коментарот даден погоре за периодичните индикативни известувања (член 27).

Член 50. Известувања за склучен договор

Во согласност со целта за забрзување на постапката за јавна набавка, рокот за поднесување на известувањата за склучен договор е намален на 30 дена по склучување на договорот или на рамковната спогодба. Според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, рокот изнесуваше 48 дена.

Не постои обврска да се објавуваат известувања за склучен договор за договори доделени во рамковни спогодби. **Незадолжителна одредба:** Земјите-членки може да бараат договорните органи да објавуваат, на квартална основа, известувања за склучен договор во врска со доделувањето на договори во рамковни спогодби.

Секторски дејности:

Член 70 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични општи одредби и рокови. Достапна е истата **незадолжителна одредба**.

Член 53. Електронски пристап до документацијата за набавка

Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година постои нова обврска којашто налага дека договорните органи треба да понудат целосен, бесплатен и неограничен пристап до соодветните документи за набавката од денот на објавувањето на огласот за јавната набавка (или ако се користи ПИИ како повик за поднесување понуди, од денот кога е испратена поканата за потврдување на интересот).

Документацијата за набавката е дефинирана во член 2(13) како „секој документ којшто го подготвил или на којшто се повикува договорниот орган за да ги опише или одреди елементите на набавката или на постапката, вклучувајќи го огласот за доделување на договор за јавна набавка, претходното индикативно известување кога тоа се користи како повик за поднесување понуди, техничките спецификации, описната документација, предложените услови на договорот, форматите за доставување на документите од страна на кандидатите и понудувачите, информациите за општо применливите обврски и сите дополнителни документи“.

Коментар: Таа обврска се чини дека ги опфаќа документите коишто обично се содржани во поканата за поднесување понуди. Тоа значи дека во постапките со две фази, како што е ограничената постапка, договорниот орган мора да направи содржината на поканата за поднесување понуди да биде достапна од денот на објавувањето на огласот за јавна набавка или на повикот за поднесување понуди, а не од подоцнежен датум, односно по завршувањето на фазата за утврдување на способноста, како што е пропишано во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година.

Не е разумно да се направи целата тендерската документација да биде достапна толку рано за постапките коишто вклучуваат повеќе фази, односно конкурентниот дијалог, конкурентната постапка со преговарање и партнерствата за иновации. За тие постапки, обврската веројатно се применува за фазата на утврдување на способноста и првичната покана за поднесување понуди или за учество во постапката, а не за подоцнежните фази во процесот на преговарање.

Секторски дејности:

Член 73(1) од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 57. Основни за исклучување

Извршени се значителни измени во основите за исклучување и во пристапот што договорните органи мора да го применат при исклучување на кандидатите или понудувачите.

Важно е да се забележи дека олеснителните одредби или одредбите за „самопочистување“ сега ги обврзуваат договорните органи, на основа од случај до случај, да ги разгледуваат доказите од понудувачите коишто може да ја оправдаат одлуката тие да не бидат исклучени, иако постојат основи за исклучување. Таквите одредби се во согласност со судската практика на СПЕУ, којашто налага одредени основи за исклучување да се разгледуваат на индивидуална основа и ја доведат во прашање законитоста на користењето листи за автоматско исклучување. За повеќе информации и коментари за темата види Резиме на СИГМА за јавните набавки 24, *Користење официјални списоци за автоматско исклучување*.

Како што е случај во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, основите за исклучување се делат на задолжителни и незадолжителни основи. **Незадолжителна одредба:** Земјите-членки може да одлучат да направат една или повеќе незадолжителни основи да бидат задолжителни.

Задолжителни основи за исклучување: Задолжителните основи за исклучување, наведени во член 57(1) од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, се сериозни кривични дела за коишто на економските оператори им била изречена правосилна пресуда. Кривичните дела наведени во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година коишто се поврзани со учество во криминални организации, корупција, измама и перење на пари се вклучени во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Вклучени се и дополнителни кривични дела поврзани со тероризам, финансирање тероризам, детски труд и други форми на трговија со луѓе. Кривичните дела наведени како задолжителни основи за исклучување во член 57(1) се дефинирани со ажурирани упатувања на посебното законодавство на ЕУ.

Член 57(1) појаснува дека обврската да се исклучи одреден економски оператор, исто така, се применува ако за лицето е изречена правосилна пресуда (i) како член на административниот, управниот или на надзорниот орган на економскиот оператор или (ii) има овластувања за застапување, донесување одлуки или контрола.

Незадолжителна одредба: Земјите-членки може да пропишат отстапување од задолжителните основи за исклучување на исклучителна основа „ако преовладуваат оправдани причини поврзани со јавниот интерес како што е јавното здравје или заштитата на животната средина“.

Незадолжителни основи за исклучување: Некои незадолжителни основи за исклучување во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година се изменети и проширени во Директивата од 2014 година којашто, исто така, вклучува и

дополнителни основи за исклучување кои не беа содржани во Директивата од 2004 година. Накратко, тие дополнителни основи се:

- неусогласеност со еколошкото, социјалното и трудовото право, во согласност со член 18(2),
- веродостојни показатели дека економските оператори имаат постигнато договор насочен кон нарушување на конкуренцијата,
- судир на интереси којшто се појавува при спроведувањето на постапката за јавна набавка и не може да биде отстранет со помалку драстични мерки,
- нарушување на конкуренцијата поради претходно учество на економски оператори во подготовката на постапката за јавна набавка, што не може да биде поправено со други помалку драстични мерки,
- ако економскиот оператор покаже значителни или трајни недостатоци при исполнувањето на некој од основните услови во претходен договор за јавна набавка или договор за концесија, коишто довеле до предвремено раскинување на претходниот договор, надомест на штета или други слични санкции,
- ако економскиот оператор се обидел да изврши недозволено влијание врз процесот на донесување одлуки, да добие доверливи информации или поради небрежност да обезбеди лажни информации.

Олеснителни околности или „самопочистување“: Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година содржи ново начело за олеснителни околности или за „самопочистување“, коешто би требало да им помогне на економските оператори коишто се соочуваат со можноста да бидат исклучени од постапката за јавна набавка.

Член 57(6) пропишува дека економскиот оператор има право да достави докази коишто ја покажуваат неговата веродостојност, иако постојат задолжителни или незадолжителни основи за исклучување. Доколку договорниот орган смета дека таквите докази се доволни, тогаш економскиот интерес нема да биде исклучен. Во член 57(6) се наведени видовите докази коишто може да бидат доволни за да се покаже потребната веродостојност. Договорните органи се должни да ја земат предвид сериозноста и посебните околности на кривичното дело или прекршокот. Доколку договорниот орган одлучи дека доказите не се доволни, тогаш тој мора да достави изјава до економскиот оператор во којашто се наведени причините за одлуката.

Коментар: Од формулацијата на член 57(6) не е сосема јасно дали листата на докази коишто економскиот оператор мора да ги достави е исцрпна или илустративна листа за видовите докази коишто може да бидат соодветни. Во практика, логично е дека листата е илустративна, бидејќи доказите наведени во член 57(6) не се релевантни за сите основи за исклучување.

Повреда на обврските поврзани со плаќањето даноци или обврските за социјално осигурување

Незадолжителна основа: Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, исклучувањето на економски оператор поради прекршување на обврските поврзани со плаќањето даноци или обврските за социјално осигурување беше незадолжителна основа. Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, тоа исклучување и понатаму претставува незадолжителна основа ако договорниот орган може да ја докаже повредата на тие обврски „на соодветен начин“.

Сепак, Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година пропишува дека оваа незадолжителна основа за исклучување повеќе не се применува ако економскиот оператор ги исполнил своите обврски преку плаќање или со склучување на обврзувачки аранжман за плаќање на заостанатите даноци или придонеси за социјално осигурување.

Задолжителна основа: Според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, повредата на обврските поврзани со плаќањето даноци или придонеси за социјално осигурување сега претставува задолжителна основа за исклучување ако „повредата е утврдена со судско или управно решение коешто е правосилно и обврзувачко согласно законските одредби на земјата во која економскиот оператор е основан или на земјата-членка на договорниот орган.“ **Незадолжителна одредба:** Земјите-членки може да одлучат да користат две отстапувања од задолжителните основи за исклучување:

- на исклучителна основа, „ако преовладуваат оправдани причини поврзани со јавниот интерес како што е јавното здравје или заштитата на животната средина“,
- ако исклучувањето очигледно би било несразмерно. Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година содржи примери за такви околности.

Максимални периоди за исклучување: Земјите-членки треба да ги определат максималните периоди на исклучување коишто треба да ги вклучат во нивните национални мерки за спроведување на Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, што подлежи на определените максимални периоди.

Секторски дејности:

Член 80 од Секторската директива од 2014 година дозволува, но не налага, земјите-членки да ги применат за договорните субјекти, генерално, задолжителните и незадолжителните основи за исклучување утврдени во член 57 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Меѓутоа, земјите-членки се должни да го применат член 57(1) и 57(2) од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година за договорните субјекти кои се договорни органи. Во секој случај, основите мора да се применат во согласност со соодветните услови и рокови утврдени во член 57 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година.

Член 67. Критериуми за доделување на договор за јавна набавка

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година пропишува дека договорите треба да се доделуваат со користење на еден од два критериума, (i) економски најповолната понуда или (ii) понудата со најниска цена.

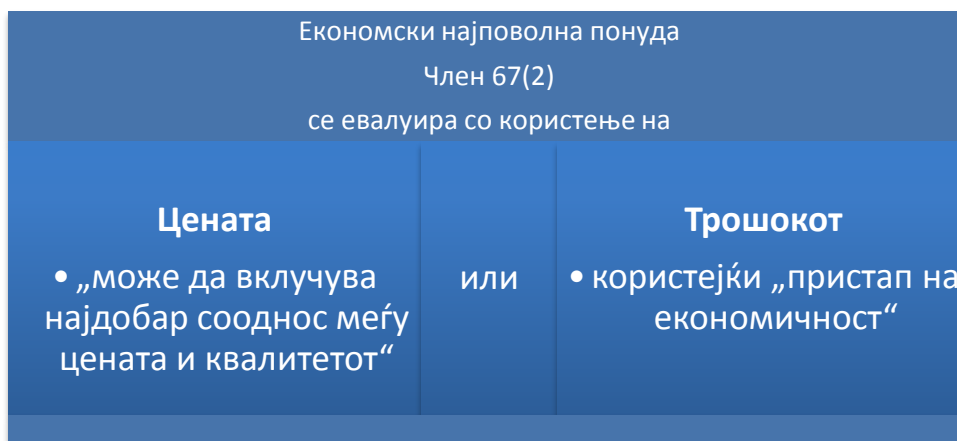
Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година го промени пристапот ставајќи многу поголем акцент на евалуацијата на други критериуми, а не само врз цената.

Во член 67(2) е наведено дека „договорните органи го вршат доделувањето на договорите за јавна набавка врз основа на економски најповолната понуда.“ Концептот на економски најповолна понуда е дополнително објаснет на следниов начин:

„Економски најповолната понуда од гледна точка на договорниот орган се утврдува врз основа на цената или трошокот, преку пристап на економичност, како што се трошоците на животниот циклус..., а може да вклучува и најдобар сооднос помеѓу цената и квалитетот, којшто се проценува врз основа на критериуми, вклучувајќи квалитативни, еколошки и/или социјални аспекти, поврзани со предметот на конкретниот договор за јавна набавка....“ Во членот, потоа, се дадени примери на критериуми коишто може да се користат за да се оцени „најдобриот сооднос помеѓу цената и квалитетот“.

Коментар: Формулацијата на член 67(2) не е јасна и остава простор за различни толкувања. Недоволната јасност произлегува од несовршениот компромис постигнат меѓу Европскиот парламент кој сакаше да се отстрани користењето на критериумот најниска цена и Европската комисија која сакаше да се задржи критериумот најниска цена или да се воведо најнискиот трошок како критериум. Прелиминарното излагање 89 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година помага да се објасни поимот „економски најповолна понуда“ којшто се користи во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, а во Директивата од 2014 година се нарекува „најдобар сооднос помеѓу цената и квалитетот“.

Едно толкување на одредбите е дадено подолу.

Можно е да се користи само цената или трошокот како единствен критериум за доделување на договорот, освен ако земјата-членка не одлучи да го примени последниот став од член 67(2). Според таа **незадолжителна одредба**, земјите-членки имаат можност да пропишат дека договорните органи *не* може да ја користат само цената или само трошокот како единствен критериум за доделување.

Коментар: Дискутабилно е дали настанаа големи промени во практика. Договорните органи и понатаму може да доделуваат договори врз основа само на цената или само на трошокот. Тие, исто така, може да користат пристап на „најдобар сооднос меѓу цената и квалитетот“ којшто е еквивалентен на „економски најповолната понуда“ во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година. Веројатно најголемите

промени се обврската да се користи „пристап на економичност“ при евалуацијата на трошоците и новите обврски во член 68 за трошоците на животниот циклус.

Дополнителни одредби во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор се поврзуваат со промените коишто ја одразуваат судската практика на СПЕУ и фокусот на стратегијата Европа 2020 на еколошките прашања во јавните набавки. Член 67(3) потврдува дека критериумите за доделување на договорот треба да се смета дека се поврзани со предметот на договорот ако тие се однесуваат на некоја фаза од животниот циклус на работите, стоките или услугите коишто се набавуваат. Животниот циклус може да вклучува конкретни процеси на производство, испорака или трговија.

Со нова одредба, исто така, се дозволува користењето на критериуми за доделување на договорот коишто се поврзани со организацијата, квалификациите и искуството на персоналот задолжен за извршувањето на договорот. Тие критериуми може да се користат „ако квалитетот на персоналот задолжен за договорот може значително да влијае врз нивото на квалитетното извршување на договорот“. Со одредбата се појаснуваат неизвесностите коишто произлегуваат од пресудата на СПЕУ што некои коментатори ја толкуваат во смисла дека овој вид критериум би можел да се користи само како критериум во фазата на утврдување на способноста и не може да се користи како критериум за доделување на договорот¹².

Секторски дејности:

Член 82 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 68. Трошоци на животниот циклус

Како што е наведено погоре, се чини дека член 67(2) подразбира дека кога договорниот орган одлучува да додели договор врз основа на трошокот, тој мора да користи пристап на економичност. Трошоците на животниот циклус се еден пример за пристап на економичност. Член 68 го утврдува концептот на трошоците на животниот циклус од гледна точка на ЕУ, како трошоци кои ги сноси договорниот орган или други корисници, како што е прикажано подолу:

Ако договорните органи користат пристап на трошоци на животниот циклус, тие во документацијата за набавката мора да вклучат информации за податоците кои

¹² Предмет C-532/06 Lianakis.

економските оператори треба да ги достават и за методот којшто договорниот орган ќе го користи за оценување на тие податоци. Методот кој се користи мора да исполнува неколку услови наведени во член 68(2)(а) до (в) поврзани со транспарентноста и достапноста.

Ако постои законодавство на ЕУ коешто налага одреден метод за пресметување на трошоците на животниот циклус, тогаш мора да се користи тој метод. Во Анекс XIII од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година е наведен само еден задолжителен метод поврзан со спецификацијата на чисти и енергетски ефикасни возила за патен превоз¹³ во Директивата 2009/33/ЕЗ. Можно е на ниво на ЕУ да се воведат дополнителни задолжителни методи за пресметување на трошоците на животниот циклус.

Секторски дејности:

Член 83 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 69. Понуди со невообичаено ниска цена

Главната промена во одредбите за понудите со невообичаено ниска цена се однесува на прашањето дали договорниот орган е должен да испита одредена понуда со невообичаено ниска цена. Во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, договорниот орган имаше обврска да ја испита понудата за којашто се чини дека има невообичаено ниска цена само ако има намера да ја одбие таа понуда. Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година налага договорниот орган да ги испита сите понуди со невообичаено ниска цена, без оглед дали има намера да ги прифати или одбие таквите понуди.

Секторски дејности:

Член 84 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 71. Подизведување

Одредбите за подизведување во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година се многу поопширни. Член 25 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година дозволуваше или налагаше договорните органи да побараат понудувачот да го наведе делот од договорот што планира да го отстапи на трети лица и да ги посочи предложените подизведувачи. Тоа начело е вклучено во член 71(2) од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Покрај тоа, член 71 вклучува и други одредби во врска со подизведувањето.

Информации за подизведувачите: Главниот изведувач треба да достави податоци за подизведувачите и за промените кај подизведувачите кои работат во објект под директен надзор на договорниот орган. Таа обврска се применува по доделувањето на договорот, а најдоцна до моментот кога ќе започне извршувањето на договорот. Договорните органи имаат дискреционо право да ги прошират овие обврски, на пример за подизведувачи кои се наоѓаат подолу во синџирот на подизведување.

Усогласеност со обврските од еколошкото, социјалното и трудовото право, во согласност со член 18(2) и **други основи за исклучување:** Оваа усогласеност вклучува, ако е применливо, механизми за заедничка одговорност и верификација дека соодветните основи за исклучување не се применуваат на подизведувачите. Таа, исто така, се однесува на обврските на главниот изведувач да замени подизведувач кој подлежи на други основи за исклучување.

¹³ Возила за патен превоз во овој контекст се автомобили, автобуси, лесни комерцијални возила и тешки товарни возила.

Незадолжителни одредби: Директно плаќање на подизведувачи: Земјите-членки може да воведат мерки коишто дозволуваат договорниот орган да врши директно плаќање на подизведувачот, со или без барање од подизведувачот.

Коментар: Сè уште не е јасно дали Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година дозволува договорните органи да бараат подизведување на одреден минимален или максимален дел од договорот.

Секторски дејности:

Член 88 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 72. Измена на договорите или рамковните спогодби во текот на нивното времетраење

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година имаше многу ограничени одредби за измените на договорите или рамковните спогодби во текот на нивното траење. Тие одредби се однесуваа на околностите кога е дозволено да се користи постапката со преговарање без претходно објавување на оглас. Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година содржи многу поопширни одредби во член 72. Некои од тие одредби се поврзани со и се надоврзуваат на судската практика на СПЕУ¹⁴.

Според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година, постојат шест околности кога договорите или рамковните спогодби може да бидат изменети во текот на нивното времетраење без да биде потребно да се спроведе нова конкурентна постапка за јавна набавка. Накратко, тие околности се:

- 1) Измени коишто се јасно предвидени во првичните документи за набавката (член 72(1)(а)):** Ако првичните документи за набавката предвидуваат да се извршат измени со „јасни, прецизни и недвосмислени клаузули за ревизија“, тогаш тие измени се дозволени. Опфатот и природата на можните измени мора да бидат јасни, како и условите во кои може да се користат клаузулите за ревизија.
- 2) Потребни измени кога не може да се промени носителот на набавката (член 72(1)(б)):** Првичниот носител на набавката може да испорача дополнителни работи, стоки или услуги како „неопходна измена“ кога носителот на набавката не може да се промени (i) од економски или технички причини и (ii) кога тоа би предизвикало значителни тешкотии или значително зголемување на трошоците за договорниот орган.

Таа измена е дозволена само ако зголемувањето на трошоците не надминува повеќе од 50% од вредноста на основниот договор. Може да се извршат неколку измени и тогаш зголемувањето на трошоците до 50% се применува за секоја поединечна измена. Ако договорниот орган се повикува на оваа одредба мора да објави известување во Сл. весник на ЕУ, користејќи посебно известување во форма на стандарден образец.
- 3) Измени кои се однесуваат на непредвидени околности (член 72(1)(в)):** Ако настанат околности кои договорниот орган не можел да ги предвиди, договорот може да се измени без дополнителна постапка за јавна набавка. Таа измена е дозволена ако (i) не ја менува целокупната природа на договорот и (ii) зголемувањето на трошоците не надминува повеќе од 50% од вредноста на основниот договор. Може да се извршат неколку измени и тогаш ограничувањето за зголемувањето на трошоците до 50% се применува за секоја поединечна измена. Ако договорниот орган се повикува на оваа одредба мора да објави

¹⁴ Види фуснота 3.

известување во *Сл. весник на ЕУ*, користејќи посебно известување во форма на стандарден образец.

4) Измени за да се реши ситуација кога првичниот носител на набавката се заменува со нов носител на набавката (член 72(1)(г)): Првичниот носител на набавката може да се замени со нов носител на набавката во три случаи. Тоа се случаи кога:

- недвосмислена клаузула за ревизија или опција е во согласност со член 72(1)(а);
- „општо или делумно наследување на првичниот носител на набавката по реструктурирање на друштвото, вклучувајќи откако дошло до преземање, спојување, стекнување или несолвентност...“, замената може да се изврши доколку (iii) новиот носител на набавката ги исполнува првично утврдените критериуми за претквалификација и (ii) промената на носителот на набавката не доведува до други значителни измени на договорот;
- договорниот орган ја презема улогата на главниот носител на набавката со цел да ги преземе обврските кон неговите подизведувачи.

5) Измени коишто „не се значителни“ (член 72(1)(д) и 72 (4))

Значителни измени се промени коишто прават договорот да има „материјално различен карактер“ од основниот договор. „Незначителните“ измени може да се вршат во договорот без да биде потребно да се спроведе нова постапка за јавна набавка. Член 72(4) вклучува неисцрпна листа на измени коишто секогаш ќе се сметаат како значителни и затоа за нив ќе биде потребна нова постапка за јавна набавка.

6) Измени со ниска вредност (член 72(2))

Ако вредноста којашто се припишува на измената е ниска, измената е дозволена. Измената се смета дека има ниска вредност ако не ја менува целокупната природа на договорот и ако вредноста на измената спаѓа под соодветниот праг за јавните набавки и е помала од 10% од првичната вредност на договорот за договори за стоки и услуги или 15% од првичната вредност на договорот за договори за работи. Вредностите на измените се пресметуваат кумулативно. Вкупната вредност на сите измени со ниска вредност не смее да го надмине соодветниот праг за јавните набавки.

Коментар: Секоја повреда на овие одредби може да биде предмет на судска постапка. Секоја земја-членка го одредува соодветниот форум за правно дејство.

Секторски дејности:

Член 89 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Член 73. Раскинување на договорите

Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година содржи нови одредби, коишто не постоеја во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година, а кои опфаќаат околности кога договорните органи имаат можност да го раскинат договорот. Тие околности се:

- **Значителна измена на договорот:** ако договорот е предмет на значителна измена за којашто би била потребна нова постапка за јавна набавка, согласно со член 72;
- **Задолжителни основи за исклучување:** ако една од задолжителните основи за исклучување наведени во член 57(1) се применува на носителот на набавката во моментот на доделување на договорот;

- **повреда утврдена од СПЕУ:** ако договорот „не требало да биде доделен на носителот на набавката поради сериозна повреда на обврските од Договорите и (Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година), што е утврдено од Судот на правдата на Европската унија во постапка согласно со член 258 од ДФЕУ¹⁵“.

Коментар: Земјите-членки може да одлучат кој е најдобриот начин за овие одредби да се спроведат и одразат во нивните правни системи. На пример, некои земји-членки во законодавството со коешто ги спроведуваат одредбите може да предвидат обврска за договорните органи да вклучат одредена договорна клаузула во сите договори. Други земји-членки може да утврдат општа обврска за договорните органи да постапуваат во согласност со член 73 и да остават деталите да ги определат договорните органи.

Секторски дејности:

Член 90 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Посебни режими за јавни набавки

Членови 74-76. „Олеснителен режим“

Според Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година за доделувањето на договор за јавна набавка на услуги се применуваа два вида правила. Услугите наведени во Анекс II А од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година подлежат на целосна примена на таа директива. Сите други услуги, наведени во Анекс II Б, подлежат само на ограничена регулатива.

Разликата меѓу услугите од Анекс II А и Анекс II Б сега е укината. Наместо тоа, Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година вовела посебен режим за доделувањето на договори за социјални и други посебни услуги наведени во Анекс XIV од директивата.

Услугите коишто не се наведени во Анекс XIV подлежат на комплетната примена на Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Услугите наведени во Анекс XIV подлежат на „олеснителен режим“, ако вредноста на договорот наминува вредносен праг од 750.000 евра. Листата на услуги во Анекс XIV е многу слична, но не е идентична со листата на услуги од Анекс II Б во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2004 година. Услугите од Анекс XIV вклучуваат главно здравствени, социјални и културни услуги.

Земјите-членки треба да воведат национални правила за доделувањето на договорите за услуги од „олеснителниот режим“, коишто треба да бидат во согласност со ограничен број одредби утврдени во членовите 75-76 од Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година. Одредбите во Директивата за јавни набавки во класичниот јавен сектор од 2014 година се однесуваат на следново:

- **Објавување:** Услугите од „олеснителниот режим“ мора да бидат објавени во *Сл. весник на ЕУ*, со користење на стандарден образец на оглас за јавна набавка или претходно индикативно известување (ПИИ) како повик за поднесување понуди. Договорните органи, исто така, мора да објават известување за склучен договор во *Сл. весник на ЕУ*.
- **Начела за доделување договори:** Националните правила мора да бидат во согласност со начелата на транспарентност и еднаков третман на економските оператори. Договорните органи може да ја земат предвид потребата да се

¹⁵ Постапка којашто е поведена согласно со член 258 од ДФЕУ е предмет покренат од Европската комисија против земја-членка.

обезбеди квалитет, континуитет, достапност, пристапна цена и други наведени фактори.

Незадолжителни одредби: Земјите-членки, исто така, може да пропишат дека изборот на давателот на услугите ќе се врши врз основа на „најдобриот сооднос помеѓу цената и квалитетот“.

Секторски дејности:

Многу слични одредби се вклучени во членовите 91-93 и во Анекс XVII од Секторската директива од 2014 година. Финансискиот праг е повисок, односно е утврден на 1.000.000 евра (1 милон евра).

Член 77. Резервирани договори за одредени услуги од „олеснителниот режим“

Незадолжителни одредби: Една незадолжителна одредба е поврзана со „олеснителниот режим“. Таа одредба дозволува земјите-членки да го ограничат учеството во постапките за јавна набавка за одредени услуги од „олеснителниот режим“ на одреден вид организации. Листата на услуги за коишто се применува оваа незадолжителна одредба е многу потесна од листата во Анекс XIV и се фокусира на здравствените и на социјалните услуги. Учеството во постапката за јавна набавка може да се ограничи на организации кои ги исполнуваат условите поврзани со нивните цели, сопственоста, раководната структура и договорите коишто претходно им биле доделени. Целта на оваа незадолжителна одредба е учеството во конкурентната постапка да се ограничи на организации во сопственост на вработените и на слични тела.

Секторски дејности:

Член 94 од Секторската директива од 2014 година содржи многу слични одредби.

Дополнителни информации

Други извори

Веб-страницата на Европската комисија за јавните набавки:

https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation_en